Republica Moldova

CURTEA CONSTITUŢIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 169g/2025 și nr. 143g/2026

privind excepțiile de neconstituționalitate a prevederilor articolelor 104 alin. (1^1) și 367 alin. (1^1) din Codul de procedură penală

(*audierea prin videoconferință a inculpatului aflat peste hotarele Republicii Moldova, în procedura de judecare în lipsă*)

CHIȘINĂU

6 august 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dlui Andrei Harbuz, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 18 iulie 2025 și 2 iulie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele şi lucrările dosarului,
Deliberând la 6 august 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află două sesizări privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 104 alin. (1^1) și 367 alin. (1^1) din Codul de procedură penală, ridicate de dl avocat Ion Ticu, în interesele dlor Grigore Gurău și Dmitri Doroșchevici, în dosarul nr. 1-2150/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și a sintagmei „aflat în detenție” cuprinsă în articolul 104 alin. (1^1) din Codul de procedură penală, și de dl avocat Ion Cernolev, în interesele dlor Nicolae Guga și Nicolae-Alexandru Guga, în dosarul nr. 1-176/2025, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul Ialoveni.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de dna Stella Bleșceaga, judecător de la Judecătoria Chișinău, la data trimiterii sesizării, și de dna Svetlana Bîcu, judecător de la Judecătoria Hâncești, sediul Ialoveni, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor, Curtea, pe baza punctului 18 din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituţională, a decis conexarea acestora într-un singur dosar, căruia i-a atribuit numărul 169g/2025.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele cauzelor penale

I. Sesizarea nr. 169g/2025

4. Pe rolul Judecătoriei Chișinău se află cauza penală de acuzare a dlor Grigore Gurău și Dmitrii Doroșchevici și a altor persoane de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 42 alineatele (2) și (3), 217^1 alin. (4) lit. b) și d) (*circulaţia ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare*) din Codul penal.

5. Printr-o încheiere a instanței de judecată a fost dispusă examinarea cauzei în lipsa dlor Grigore Gurău și Dmitri Doroșchevici, pentru că se află peste hotare și au solicitat examinarea cauzei în lipsa lor.

6. La 11 aprilie 2025, partea apărării a formulat o cerere de audiere a dlor Grigore Gurău și Dmitrii Doroșchevici prin videoconferință. Această cerere a fost respinsă printr-o încheiere de instanța de judecată. În motivarea încheierii, instanța de judecată a menționat că legea nu prevede posibilitatea audierii inculpatului prin videoconferință.

7. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Ion Ticu a ridicat, în interesele dlor Grigore Gurău și Dmitrii Doroșchevici, excepția de neconstituționalitate a articolelor 104 alin. (1^1) și 367 alin. (1^1) din Codul de procedură penală.

8. Printr-o încheiere din 11 iulie 2025, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

II. Sesizarea nr. 143g/2026

9. Pe rolul Judecătoriei Hâncești se află cauza penală de acuzare a dlor Nicolae Guga și Nicolae-Alexandru Guga de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 325 alin. (1) (*coruperea activă*) din Codul penal.

10. Printr-o încheiere a instanței de judecată a fost dispusă examinarea cauzei în lipsa dlor Nicolae Guga și Nicolae-Alexandru Guga, pentru că se află peste hotare și au solicitat examinarea cauzei în lipsa lor.

11. Partea apărării a formulat o cerere de audiere a dlor Nicolae Guga și Nicolae-Alexandru Guga prin videoconferință. Această cerere a fost respinsă printr-o încheiere de instanța de judecată. În motivarea încheierii, instanța de judecată a menționat că legea nu prevede posibilitatea audierii inculpatului prin videoconferință.

12. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Ion Cernolev a ridicat, în interesele dlor Nicolae Guga și Nicolae-Alexandru Guga, excepția de neconstituționalitate a sintagmei „aflat în detenție” cuprinsă în articolul 104 alin. (1^1) din Codul de procedură penală.

13. Printr-o încheiere din 19 iunie 2026, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

14. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme şi sunt garantate.”

Articolul 4
Drepturile şi libertăţile omului

„(1) Dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale.”

Articolul 8
Respectarea dreptului internaţional şi a tratatelor internaţionale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizaţiei Naţiunilor Unite şi tratatele la care este parte, să-şi bazeze relaţiile cu alte state pe principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional.

[...].”

Articolul 16
Egalitatea

„(1) Respectarea şi ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toţi cetăţenii Republicii Moldova sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.”

Articolul 21
Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăţia sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanţiile necesare apărării sale.”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26
Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacţioneze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor şi libertăţilor sale.

[...].”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăţi

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.

(2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.”

Articolul 114
Înfăptuirea justiţiei

„Justiţia se înfăptuieşte în numele legii numai de instanţele judecătoreşti.”

15. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 4
Acţiunea legii procesuale penale în spaţiu

„(1) Legea procesuală penală este unică pe tot teritoriul Republicii Moldova şi obligatorie pentru toate organele de urmărire penală şi instanţele judecătoreşti, indiferent de locul săvîrşirii infracţiunii.

(2) Alte modalităţi de acţiune a legii procesuale penale pot fi stabilite prin tratate internaţionale la care Republica Moldova este parte.”

Articolul 32
Locul judecării materialelor și cauzelor penale

„(1) Judecarea materialelor şi cauzelor penale se desfăşoară la sediul instanţei. Pentru motive temeinice, instanţa, prin încheiere argumentată, poate dispune desfăşurarea judecăţii în alt loc.

(2) Judecarea cauzelor penale în privinţa persoanelor deţinute poate fi efectuată la sediul instanţei sau, după caz, la sediul instituţiei penitenciare ori prin intermediul videoconferinţei."

Articolul 93
Probele

„(1) Probele sunt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenţei sau inexistenţei infracţiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăţiei, precum şi la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluţionare a cauzei.

(2) În calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace:

1) declaraţiile bănuitului, învinuitului, inculpatului, victimei, părţii vătămate, părţii civile, părţii civilmente responsabile, martorului, specialistului, expertului;

[...]"

Articolul 104
Audierea bănuitului, învinuitului, inculpatului

„[…]

(1^1) Audierea bănuitului, învinuitului, inculpatului aflat în detenţie poate avea loc şi prin intermediul videoconferinţei, care se înregistrează, la sediul instituţiei penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare şi verifică identitatea acestuia, în prezenţa unui apărător ales sau a unui avocat care acordă asistenţă juridică garantată de stat, ce se dispune prin încheiere motivată. Rezumatul declaraţiilor bănuitului, învinuitului, inculpatului se consemnează în procesul-verbal al audierii, cu menţiunea că audierea a fost efectuată prin intermediul videoconferinţei."

[…]."

Articolul 109
Modul de audiere a martorului

„(1) Martorului i se aduce la cunoştinţă obiectul cauzei şi i se propune să declare despre faptele şi circumstanţele pe care le cunoaşte şi care se referă la cauză.

(2) După ce martorul a făcut declaraţii, lui i se pot pune întrebări cu privire la faptele şi circumstanţele care trebuie constatate în cauză, precum şi în ce mod a luat cunoştinţă de cele declarate. Nu se admite punerea întrebărilor care nu se referă la premisa probelor şi care în mod evident urmăresc scopul insultării şi umilirii martorului.

(3) În cazul în care prezenţa martorului la judecarea cauzei va fi imposibilă din motivul plecării lui peste hotarele ţării sau din alte motive întemeiate, precum şi pentru a reduce sau a exclude supunerea martorului unui vădit pericol sau pentru a reduce

revictimizarea martorului, procurorul poate solicita audierea acestuia de către judecătorul de instrucţie, cu asigurarea posibilităţii bănuitului, învinuitului, apărătorului acestuia, părţii vătămate, avocatului acesteia şi procurorului de a pune întrebări martorului audiat. Prevederile alin. (3^2) şi (3^3) pot fi aplicate în mod corespunzător.

(3^1) Bănuitul, învinuitul sau partea vătămată poate solicita procurorului audierea martorului în condiţiile alin. (3). Refuzul procurorului de a audia martorul se contestă la judecătorul de instrucţie, care, în cazul constatării temeiniciei plîngerii, va audia martorul în condiţiile alin. (3).

(3^2) În cazul în care asigurarea prezenţei martorului la audiere este dificilă din cauza aflării acestuia peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei într-un penitenciar din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituţie medicală sau din cauza unor dizabilităţi locomotorii, procurorul, printr-o ordonanţă motivată, sau instanţa de judecată, printr-o încheiere motivată, poate decide audierea acestuia prin intermediul videoconferinţei, la cererea părţilor sau din oficiu. În acest caz, audierea martorului prin intermediul videoconferinţei are loc, după caz, la sediul misiunii diplomatice sau al oficiului consular al Republicii Moldova, la sediul instituţiei penitenciare, al instituţiei medicale, al instituţiei de asistenţă socială, al autorităţii tutelare sau al organului de probaţiune, care dispun de mijloacele tehnice corespunzătoare şi verifică identitatea martorului.

[…]”

Articolul 315
Egalitatea în drepturi a părţilor în faţa instanţei

„Procurorul, partea vătămată, partea civilă, apărătorul, inculpatul, partea civilmente responsabilă şi reprezentanţii lor beneficiază de drepturi egale în faţa instanţei de judecată în ce privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora şi formularea cererilor şi demersurilor.”

Articolul 321
Participarea inculpatului la judecarea cauzei şi efectele neprezentării lui

„(1) Judecarea cauzei în primă instanţă şi în instanţa de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezentul articol.

(2) Judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul:

1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanţă;

2) când inculpatul, aflat în detenţie, refuză să fie adus în instanţă pentru judecarea cauzei şi refuzul lui este confirmat şi de apărătorul lui sau de administraţia locului de detenţie a acestuia;

3) când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa, dacă instanţa constată existenţa circumstanţelor excepţionale şi a motivelor obiective care justifică absenţa inculpatului la şedinţă, în acest sens, inculpatul declarând solemn într-o şedinţă precedentă sau prezentând un înscris contrasemnat de apărătorul său prin care îşi manifestă dorinţa bazată pe o alegere în cunoştinţă de cauză de a renunţa în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în faţa instanţei, iar renunţarea nu contravine unui interes public mai important;

4) finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului în condiţiile art. 291^1.

(3) În cazul judecării cauzei în lipsa inculpatului sau prin intermediul videoconferinţei, participarea apărătorului şi, după caz, a reprezentantului lui legal este obligatorie.

[…]”

Articolul 367
Audierea inculpatului

„[…]

(1[1]) La cererea inculpatului aflat în detenţie sau din oficiu, instanţa poate dispune, printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu sentinţa, audierea acestuia prin intermediul videoconferinţei. Audierea inculpatului aflat în detenţie prin intermediul videoconferinţei are loc la sediul instituţiei penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare şi care verifică identitatea inculpatului. Participarea apărătorului la audierea prin intermediul videoconferinţei este obligatorie. Suportul informaţional care conţine înregistrarea se anexează la procesul-verbal.”

[…]”

Articolul 369
Audierea celorlalte părţi

„(1) Audierea părţii vătămate, inclusiv audierea prin intermediul videoconferinţei, se efectuează în conformitate cu dispoziţiile ce se referă la audierea martorilor şi care se aplică în mod corespunzător. Victima sau, după caz, partea vătămată, la cererea acesteia sau la demersul procurorului, poate fi audiată în lipsa inculpatului, asigurându-i ultimului posibilitatea de a lua cunoştinţă de declaraţii şi de a pune întrebări persoanei audiate.

(1[1]) În caz de necesitate, instanţa de judecată, din oficiu sau la cererea părţii vătămate, poate dispune, printr-o încheiere motivată, audierea părţii vătămate a infracţiunii cu caracter sexual, a infracţiunii de violenţă în familie, a infracţiunii privind traficul de persoane sau a infracţiunii privind traficul de copii în condiţiile art.110[1] sau în lipsa inculpatului, ultimului fiindu-i asigurată posibilitatea de a lua cunoştinţă de declaraţiile părţii vătămate şi de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său.

(2) Audierea părţii civile şi a părţii civilmente responsabile se face conform dispoziţiilor ce se referă la audierea inculpatului, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Partea vătămată poate fi audiată ori de câte ori este necesar în cursul cercetării judecătoreşti şi ea poate să facă declaraţii suplimentare oricând cu permisiunea preşedintelui şedinţei”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepțiilor de neconstituționalitate

- Sesizarea nr. 169g/2025

16. Autorul sesizării susține că, deși normele contestate prevăd posibilitatea audierii prin videoconferință a inculpatului aflat în detenție, legislatorul a omis să reglementeze o posibilitate similară și în cazul inculpaților care nu sunt privați de libertate, dar care se află peste hotarele țării, nu se pot prezenta în instanța de judecată și cu privire la care instanța a dispus judecarea în lipsă.

17. Totodată, autorul excepției afirmă că Codul de procedură penală permite audierea prin videoconferință a părților vătămate, a martorilor și a părților civile aflate peste hotarele țării. În același timp, de vreme ce Codul nu permite audierea prin videoconferință a inculpaților, legislatorul a încălcat principiul egalității armelor în procesul penal.

18. De asemenea, autorul sesizării consideră că prin această omisiune legislativă este limitată posibilitatea inculpatului aflat peste hotare de a-și exercita drepturile de acces liber la justiție și la apărare. Autorul excepției mai invocă că normele contestate nu sunt previzibile și clare.

19. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, normele contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 8, 16, 20, 21, 23, 26, 54 și 114 din Constituție.

- Sesizarea nr. 143g/2026

20. Autorul excepției afirmă că dispozițiile Codului de procedură penală permit audierea prin videoconferință a părților vătămate și a martorilor aflați peste hotarele țării. În acest context, acesta consideră că sintagma „aflat în detenție” din articolul 104 alin. (1^1) din Codul de procedură penală, contravine garanțiilor dreptului la un proces echitabil, pentru că nu îi oferă inculpatului aflat peste hotarele țării, cu privire la care instanța a dispus judecarea în lipsă, la solicitarea sa, posibilitatea să ofere declarații în fața instanței de judecată prin intermediul videoconferinței, în condiții similare celor aplicabile părții vătămate și martorilor.

21. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, acest tratament diferențiat contravine articolelor 16, 20, 23 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

22. Examinând admisibilitatea sesizărilor, Curtea constată următoarele.

23. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

24. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de avocații unor părți în proces. Astfel, excepțiile au fost formulate de subiecte abilitate cu acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

25. Obiect al excepțiilor de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolelor 104 alin. (1^1) și 367 alin. (1^1) din Codul de procedură penală, precum și sintagma „aflat în detenție”, cuprinsă în articolul 104 alin. (1^1) din Cod, sub aspectul omisiunii legiuitorului de a

reglementa posibilitatea audierii prin videoconferință a inculpatului care nu este privat de libertate, se află peste hotarele țării și a fost autorizată de instanță judecarea acestuia în lipsă. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate prin prisma unor critici de neconstituționalitate similare.

26. Cu privire la aplicabilitatea normelor contestate, Curtea reține că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în două cauze penale, în care partea apărării a solicitat audierea prin videoconferință a unor inculpați care se află peste hotarele țării și au solicitat examinarea cauzelor în lipsa lor. Aceste solicitări au fost respinse de instanțele de judecată, pentru că Codul de procedură penală nu reglementează o asemenea posibilitate. Prin urmare, Curtea admite că instanțele de judecată pot avea în vedere prevederile contestate la examinarea cauzelor penale în care au fost ridicate excepțiile de neconstituționalitate.

27. Curtea reține că omisiunea legislativă poate constitui obiectul examinării Curţii Constituţionale dacă această omisiune afectează un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 35).

28. Curtea reţine că o altă condiţie obligatorie pentru ca excepţia de neconstituţionalitate să poată fi examinată în fond este incidenţa unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorilor sesizărilor, dacă textul contestat reprezintă o ingerinţă într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 167 din 13 noiembrie 2025, § 18).

29. Autorii excepțiilor susțin că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 8 (*respectarea dreptului internațional şi a tratatelor internaţionale*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 23 (dr*eptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 114 (*înfăptuirea justiției*) din Constituție.

30. Curtea a notat în jurisprudenţa sa că articolele 1 alin. (3), 4 și 8 din Constituţie comportă un caracter general şi reprezintă imperative care stau la baza oricăror reglementări. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituţie, care trebuie să fie aplicabilă. De asemenea, cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 16, 23 şi 54 din Constituţie, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existenţa unor ingerinţe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 177 din 23 noiembrie 2021, § 37; DCC nr. 150 din 17 noiembrie 2022, § 17; DCC nr. 19 din 28 februarie 2023, § 21).

31. Referitor la incidenţa articolelor 21 și 114 din Constituţie, Curtea a reținut că autorul excepţiei cu nr. 169g/2025 nu a argumentat de ce dispoziţiile contestate contravin acestor prevederi constituţionale. În situaţii similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate astfel, precizând că simpla trimitere la un text din Constituţie, fără explicarea pretinsei neconformități a prevederilor legale contestate cu acesta, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 52 din 29 mai 2025, § 22).

32. Cu privire la incidența articolelor 20 și 26 din Constituție, autorii sesizărilor susțin că la articolele 104 alin. (1^1) și 367 alin. (1^1) din Codul

de procedură penală legislatorul a omis să stabilească un cadru normativ care să permită audierea prin videoconferință a inculpaților aflați peste hotare, cu privire la care s-a dispus judecarea în lipsă, la solicitarea lor. Acest fapt îi împiedică să participe efectiv la examinarea cauzelor și creează un dezechilibru procesual în raport cu alte persoane participante la procesul penal.

33. Curtea observă că la etapa judecării cauzei articolul 367 alineatele (1) și (3) din Codul de procedură penală stabilește regula generală potrivit căreia inculpatul are dreptul să fie audiat în fața judecătorului și că judecătorii pot pune întrebări inculpatului. Totuși, la articolele 104 alin. (1^1) și 367 alin. (1^1) din Codul de procedură penală legislatorul a stabilit o excepție, care permite audierea prin videoconferință a inculpatului aflat în detenție. Potrivit Codului, audierea prin videoconferință poate fi dispusă fie la cererea inculpatului aflat în detenție, fie din oficiu, prin încheiere motivată a instanței de judecată, cu participarea obligatorie a apărătorului (articolul 367 alin. (1^1) din Cod).

34. Din această perspectivă, Curtea va analiza dacă articolele 20 și 26 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție și dreptul la apărare, impun statului obligația pozitivă de a reglementa posibilitatea audierii prin videoconferință a inculpatului aflat peste hotare, în situația în care instanța a autorizat judecarea cauzei în lipsa acestuia.

35. Curtea atestă că, la nivelul Uniunii Europene, cadrul juridic privind digitalizarea cooperării judiciare și facilitarea accesului la justiție în cadrul procedurilor transfrontaliere în materie civilă, comercială și penală este asigurat, între altele, prin Regulamentul (UE) 2023/2844 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2023. Regulamentul (UE) 2023/2844 determină, în mod implicit, actele juridice în temeiul cărora poate fi efectuată audierea prin videoconferință sau prin alte tehnologii de comunicare la distanță în materie penală (a se vedea articolul 6 din Regulament).

36. În acest sens, articolul 6 alin. (1) din Regulament precizează caracterul limitat al situațiilor în care poate fi utilizată audierea prin videoconferință: a) în procedurile privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului); b) în procedurile privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană (Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului); c) în procedura recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești și al deciziilor de probațiune în vederea supravegherii măsurilor de probațiune și a sancțiunilor alternative (Decizia-cadru 2008/947/JAI a Consiliului); d) în procedurile de aplicare, între statele membre ale Uniunii Europene, a principiului recunoașterii reciproce în materia deciziilor privind măsurile de supraveghere judiciară ca alternativă la arestarea preventivă (Decizia-cadru 2009/829/JAI a Consiliului); e) în procedurile ce vizează ordinul european de protecție (Directiva 2011/99/UE a Parlamentului European și a Consiliului). Astfel, Regulamentul delimitează domeniul de aplicare al audierii prin

videoconferință în funcție de caracterul procedurii în care acest instrument este utilizat.

37. Totodată, Regulamentul (UE) 2023/2844 se opune efectuării audierilor prin videoconferință sau prin alte tehnologii de comunicare la distanță în scopul obținerii de probe ori al desfășurării unui proces care ar putea conduce la pronunțarea unei decizii privind vinovăția sau nevinovăția unei persoane suspectate ori acuzate (a se vedea § 43 din preambulul Regulamentului).

38. În cauza *FP și alții,* Curtea de Justiție a Uniunii Europene a fost sesizată de Tribunalul orașului Sofia, Bulgaria, să stabilească dacă dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă la propriul proces, garantat de articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016, trebuie interpretat în sensul că se opune ca un inculpat să poată participa, la cererea sa expresă, la ședințele procesului său prin videoconferință. În acest sens, Curtea de Justiție a notat că articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2016/343 nu reglementează chestiunea dacă statele membre pot prevedea ca inculpatul să poată participa, la cererea sa expresă, la ședințele procesului său penal prin videoconferință, o asemenea problemă intră sub incidența dreptului național. Totuși, din moment ce articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2016/343 nu reglementează această problemă, dispoziția menționată nu se poate opune ca un inculpat care face o cerere expresă în acest sens să fie autorizat să participe la ședințele procesului său prin videoconferință (a se vedea C-760/22, 4 iulie 2024, §§ 28-29).

39. La rândul său, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a examinat dacă utilizarea sau neutilizarea videoconferinței într-o cauză concretă a fost compatibilă cu garanțiile dreptului la un proces echitabil, în condițiile în care legislația națională prevedea deja posibilitatea recurgerii la acest mecanism (*Marcello Viola v. Italia*, 5 octombrie 2006, în care reclamantul s-a plâns că a fost obligat să participe prin videoconferință la ședințele de apel; *Sakhnovskiy v. Rusia*, 2 noiembrie 2010, în care reclamantul s-a plâns că nu a putut să se apere în mod eficient, deoarece a comunicat cu instanța de apel prin legătură video; *Asciutto v. Italia*, 27 noiembrie 2007, în care reclamantul se plângea că nu a fost adus în fața unui judecător și că a fost obligat să participe prin videoconferință la procedurile de apel; *Dijkhuizen v. Țările de Jos*, 8 iunie 2021, în care reclamantul a pretins că a fost în imposibilitate să se apere și să participe activ la audierea martorilor la ședința de apel, fie participând personal, fie prin videoconferință). Hotărârile în discuție pornesc de la premisa existenței unei baze legale interne care permitea, în anumite condiții, audierea prin videoconferință. Curtea Europeană nu a statuat în jurisprudența sa că articolul 6 din Convenție impune statelor contractante obligația pozitivă de a crea, atunci când aceasta lipsește din legislația națională, o procedură de audiere a inculpatului prin videoconferință.

40. Așadar, Curtea constată că din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și din dreptul Uniunii Europene nu rezultă o obligație pozitivă a statului de a organiza participarea prin videoconferință a inculpatului aflat pe teritoriul unui alt stat, în cadrul procedurii de judecare în lipsă. Articolul 6 din Convenție îi garantează inculpatului posibilitatea

efectivă de a participa la proces și de a-și exercita drepturile apărării, fără a-i recunoaște însă dreptul de a impune, prin propria opțiune, înlocuirea prezenței sale în fața instanței cu participarea la distanță din străinătate.

41. Curtea constată că articolul 20 din Constituţie îi garantează oricărei persoane dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. Pe de altă parte, articolul 26 din Constituție garantează în mod distinct dreptul la apărare. Deși articolele 20 și 26 din Constituție îi garantează inculpatului dreptul de a fi audiat de către instanța de judecată, acestea nu stabilesc modalitatea în care audierea trebuie realizată. În consecință, articolele 20 și 26 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul că ar impune statului obligația pozitivă de a institui un mecanism de audiere prin videoconferință a inculpatului aflat peste hotarele Republicii Moldova în procedura de judecare în lipsă. Reglementarea acestei chestiuni se încadrează în marja discreționară a Parlamentului. Prin urmare, Curtea nu constată incidența articolelor 20 și 26 din Constituție.

42. Aşadar, sesizările privind excepțiile de neconstituţionalitate nu întrunesc condiţiile de admisibilitate şi nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituţie, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările nr. 169g/2025 și nr. 143g/2026 privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 104 alin. (1^1) și 367 alin. (1^1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Ion Ticu, în interesele dlor Grigore Gurău și Dmitri Doroșchevici, în dosarul nr. 1-2150/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și a sintagmei „aflat în detenție” cuprinsă în articolul 104 alin. (1^1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Ion Cernolev, în interesele dlor Nicolae Guga și Nicolae-Alexandru Guga, în dosarul nr. 1-176/2025, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul Ialoveni.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării şi se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte **Domnica MANOLE**

Chișinău, 6 august 2026
DCC nr. 128
Dosarul nr. 169g/2025